

עפ"ג 63427/05/18 - מדינת ישראל נגד ריאד עדילה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וח' זנדברג

עפ"ג 63427-05-18 מדינת ישראל נ' ריאד עדילה

המערערת

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

נגד

המשיב

ריאד עדילה
על-ידי ב"כ עו"ד וסים דכוור

פסק דין

עפ"ג 63427-05-18 מדינת ישראל נ' עדילה

1. לפנינו ערעור המדינה על קולת עונשו של המשיב, אשר הורשע בבית-משפט קמא, בשני אישומים שיוחסו לו בכתב-האישום המתוקן בעבירות שלהלן: השמטת הכנסה מדו"ח - לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה (להלן - הפקודה) (שתי עבירות); דיווח כוזב, לפי סעיף 220(2) לפקודה (שתי עבירות); אי-הודעה על תחילת עיסוק, לפי סעיף 215א(א) לפקודה; מסירת ידיעה לא נכונה, לפי סעיף 117א(3) לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן - החוק) (שתי עבירות); ואי-עשיית המוטל לעניין רישום - לפי סעיף 117א(4) לחוק (שתי עבירות). דינו של המערער נגזר לששה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, לשלושה חודשי מאסר על-תנאי ולקנס בסך 20,000 ₪.

2. על-פי החלק הכללי של כתב-האישום המתוקן, במהלך השנים 2006-2007 החל המשיב להפעיל עסק למכירת פסולת מתכת וגרוטאות, מבלי להודיע על כך לרשות המיסים, כאשר במקביל עבד כשכיר. המשיב נהג לדווח לרשויות המס באמצעות דו"חות שנתיים שהכין רואי חשבון מטעמו, על-פי מסמכים שמסר המשיב לרואי החשבון. במהלך פעילות העסק למכירת פסולת מתכת וגרוטאות, לא דיווח המשיב על עסקאותיו, ולא העביר לרואי החשבון שלו את מלוא עותקי החשבוניות שהוציא עבור מכירת פסולת מתכת וגרוטאות בשנים האמורות.

על-פי האישומים הראשון והשני, המשיב, במזיד מתוך כוונה להתחמק מתשלום מס הכנסה, השמיט מתוך הדו"חות שנערכו על-פי הפקודה, הכנסות שיש לכלול אותן בדו"ח, ורשם בדו"חות תרשומות כוזבות. כמו-כן, המשיב לא כלל בדיווחיו החודשיים למס ערך מוסף את הכנסותיו האמורות וכן מסר ידיעות לא נכונות או לא מדויקות בדו"חותיו לפי חוק מס ערך מוסף.

יצוין, כי סכום העסקאות שעליו לא דיווח המשיב, עומד על כ-5,000,000 ₪, כאשר סכום מס ההכנסה בגינו הוא כ-300,000 ₪. עוד יצוין, כי המשיב למרות ההידרדרות במצבו הכלכלי, עשה מאמצים להגיע להסדרי תשלומים, וסילק את מלוא המחדל.

3. יצוין, כי בכתב-האישום המקורי יוחסו למשיב גם עבירות של מרמה ערמה ותחבולה, לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מע"מ; וכן מרמה ערמה ותחבולה לפי סעיף 220(5) לפקודה. במסגרת הסדר טיעון, תוקן כתב-האישום המקורי, כך שהעבירות של מרמה, ערמה ותחבולה, הן לפי חוק מע"מ והן לפי הפקודה, נמחקו משני האישומים, וכי בחלק הכללי של כתב-האישום המתוקן אף נמחקו המילים: "במזיד ומתוך כוונה להתחמק ממס הכנסה". עם זאת, בכל אחד משני האישומים הפרטניים, צוין בפרטי העובדות, כי השמטת ההכנסות והדיווחים הכוזבים על-פי הפקודה, נעשו "במזיד ומתוך כוונה להתחמק ממס הכנסה"; והמשיב הורשע כאמור בעבירות לפי סעיף 220 לפקודה, הכוללות יסוד נפשי של מזיד וכוונה להתחמק מתשלום מס. עוד יצוין, כי רק בשלב מתקדם של ההליך, נתחוויר למערערת, כי שגתה בניסוח כתב-האישום המקורי בכל הנוגע לעבירות של התחמקות מתשלום מס ערך מוסף, שכן העסקאות האמורות בתחום המתכת והגרוטאות, חייבות אמנם בדיווח על-פי החוק, אך לא חייבות במס.

4. בגזר הדין קבע בית-משפט קמא, כי מתחם הענישה ההולם כולל רכיב של מאסר בפועל הנע בין 15 חודשים לבין 45 חודשים. יצוין, כי רכיב הקנס של 20,000 ₪ הוסכם בין הצדדים במסגרת הסדר הטיעון. בכל הנוגע לעונש המתאים, התחשב בית-משפט קמא, בהודאתו של המשיב, בנסיבותיו האישיות שפורטו בתסקיר שירות המבחן, בתפקודו הנורמטיבי פרט למעידה הפלילית הנדונה, בסילוק כל חובותיו לרשויות המס בסכום העולה על 300,000 ₪, ובחלוק למעלה מעשר שנים מביצוע העבירות. עם זאת, החליט בית-משפט קמא לסטות לקולא מהמתחם מטעמי שיקום, זאת לנוכח הודאתו של המשיב, החרטה שהביע על מעשיו, קבלת האחריות, הסרת המחדלים וכן המשך ההתנהלות הנורמטיבית, ללא כל מעידה נוספת. באשר לשיקום, הדגיש בית-משפט קמא, כי "שיקום ככל חזרה בתשובה מקורו בהכרת החטא, בהכרת חומרתו ובתחושה כי מדובר בנקודת מפנה שממנה ואילך "ימריא" החוטא מעלה לדרך חדשה". לפיכך, החליט בית-משפט קמא לסטות לקולא ממתחם הענישה ולהטיל על המשיב את העונש שנגזר, כמפורט לעיל.

5. יצוין, כי המערערת לא ביקשה לעכב את ביצוע המאסר בעבודות שירות, אלא לאחר הדיון הראשון בערעור, עת נתחוויר, כי המשיב החל לבצע את עבודות השירות בתחילת חודש יולי 2018.

6. המערערת טענה בהודעת הערעור, כי בית-משפט קמא שגה הן בקביעת המתחם, והן בהחלטה לסטות מהמתחם מטעמי שיקום, זאת כאשר לשיטתה לא הצביע בית-משפט קמא על טעמי שיקום כלשהם המצדיקים חריגה לקולא ממתחם הענישה. בדיון בערעור הבהיר ב"כ המערערת, כי המערערת איננה מבקשת לתקן את המתחם, ומסתפקת בהעמדת עונשו של המשיב ברף התחתון של המתחם. ב"כ המערערת הפנה לשורה של פסקי-דין שבהם הוטלו עונשי מאסר לתקופות לא קצרות; וביקש להחמיר ברכיב המאסר, ולהטיל מאסר בפועל של ממש חלף המאסר בעבודות שירות.

7. ב"כ המשיב מלין על-כך שהמערערת טעתה בהגשת כתב-האישום המקורי, עת ייחסה למרשו עבירות חמורות נוספות לפי חוק מס ערך מוסף, אשר נמחקו על-ידה במסגרת הסדר טיעון, כאשר לדבריו עדיין לא הייתה מודעת לכך שהעסקאות של המשיב אינן חייבות במע"מ. לגופו של עניין גורס ב"כ המשיב, כי מתחם הענישה מתחיל ברף תחתון של מאסר בעבודות שירות, והציג שורה של פסקי-דין שבהם הוטל עונש מאסר בעבודות שירות. עיון בפסקי-הדין מעלה, כי במרביתם נגזרה ענישה מקלה בשל נסיבות אישיות חריגות, או במסגרת הסדר טיעון. לחלופין, טוען ב"כ המשיב, כי אף אם לא נפל פגם במתחם הענישה שנקבע על-ידי בית-משפט קמא, אין עילה להתערב בהחלטת בית-משפט קמא לסטות מהמתחם, זאת ממכלול טעמי השיקום שצוינו בגזר-דינו.

8. אין צורך להכביר מילים על חומרת העבירות שביצע המשיב. עבירות המס מסבות נזק למדינה ולחברה, והן חלק מהעבריינות הכלכלית המכוונת לפגוע בציבור בכללותו. הן שקולות לשליחת-יד לקופה הציבורית, משבשות את פעולתו התקינה של מנגנון גביית המיסים, פוגעות במשק המדינה ובפעילותן של הרשויות הציבוריות הממומנות מכספי המיסים וחותרות תחת אמון הציבור בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס (ע"פ 624/80 חברת וייס ארנסט בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (3) 211 (1981); רע"פ 512/04 אבו עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (4) 381 (2004); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.2.05); ע"פ 3151/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל (24.4.14), בפסקה 11; רע"פ 6371/14 אבו מנסי באסם נ' מדינת ישראל (28.10.14)).

כבר נפסק, לא אחת, כי בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלם של האינטרס הציבורי שבהחמרה בענישה ושל שיקולי ההרתעה, על-פני נסיבותיו האישיות של הנאשם (רע"פ 254/06 רומן קעדאן נ' מדינת

ישראל (20.6.06); רע"פ 3641/06 מנחם צ'צקס נ' מדינת ישראל (28.8.06); ורע"פ 7135/10 יגאל חן נ' מדינת ישראל (3.11.10)). נוכח חומרת העבירות הנדונות, הנזק שהן מסבות לאוצר המדינה, קלות ביצוען והקושי בחשיפתן ובאיתור מבצעהן - מן הראוי להטיל בגין עונשי מאסר בפועל ממושכים בצד קנסות כבדים; וככלל אין לאפשר ריצוי מאסר בעבודות שירות (ראו והשוו: רע"פ 7135/10 בעניין יגאל חן, לעיל; רע"פ 4684/12 יוסף גכלי נ' מדינת ישראל (14.6.12); רע"פ 7790/13 יצחק חיים נ' מדינת ישראל (20.11.13); רע"פ 1688/14 דוד כץ נ' מדינת ישראל (9.3.14); רע"פ 3998/15 פלוני נ' מדינת ישראל (28.6.15); ורע"פ 7773/16 יוסף חננאל נ' מדינת ישראל (26.10.16)). עמדה עונשית זו מתחייבת בעיקר משיקולי גמול והרתעה (ע"פ 6474/03 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 721 (2004); רע"פ 1546/05 שמחוני נ' מדינת ישראל (22.3.05); רע"פ 4563/11 חברת קוסטה קבלנות בע"מ נ' מדינת ישראל (19.6.11); רע"פ 977/13 משה אודיז נ' מדינת ישראל (20.1.13); ועפ"ג (י-ם) 51195-04-15 מחמוד אבו טיר נ' מדינת ישראל); זאת אף אם מדובר בנאשמים ללא הרשעות קודמות ובמי שהתנהלו באופן נורמטיבי במהלך השנים (ראו והשוו: ע"פ 2919/02 אלוני נ' מדינת ישראל (1.10.02)).

עם זאת, גם במסגרת מדיניות הענישה המחמירה האמורה, נדרש בית-המשפט בגדרה של הענישה האינדיבידואלית, לאזן בין שיקולי הכלל לבין שיקולי הפרט (רע"פ 5060/04 בעניין הגואל, לעיל). בנוסף, יש להתחשב לקולא בעניינם של נאשמים המודים בביצוע העבירות, מביעים חרטה עליהן ומביאים לחסכון ניכר בזמן שיפוטי; וכן, ובעיקר, כאשר הללו מסירים את המחדל ומסלקים חובם לרשויות המס עד ליום גזר-הדין (רע"פ 1546/05 בעניין שמחוני, לעיל), אם כי הסרת המחדל היא גורם מקל אך לא מכריע, שכן אין מדובר במעשה חסד שעשו הנאשמים אלא בפירעון של חוב שניתן היה לגבות מהם גם בדרכים אחרות (ע"פ 2407/05 רונן מן נ' מדינת ישראל (11.7.05)).

9. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל.

באשר למתחם הענישה ההולם, לא מצאנו כי נפל פגם בגזר דינו של בית-משפט קמא, בקביעת הרף העליון והרף התחתון; זאת מבלי לקבוע מסמרות בעניין הרף התחתון, שיכול להיות בקרבת שנת מאסר בפועל. מתחם הענישה הולם את הערכים המוגנים שביסוד העבירות, נסיבות ביצוע העבירות (בפרט העבירות של השמטת הכנסות ודיווחים כוזבים, לפי פקודת מס הכנסה, מתוך כוונה להתחמק ממס הכנסה), וכן מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות הנדונות.

בשונה מגישתו של בית-משפט קמא, סבורים אנו, כי אין בענייננו של המשיב טעמי שיקום המאפשרים חריגה לקולא ממתחם הענישה. היעדר עבר פלילי, תפקוד נורמטיבי, הודאה, חרטה וסילוק מלוא החוב לרשויות המס, אינם

באים בגדרם של טעמי שיקום המצדיקים חריגה ממתחם הענישה על-פי תיקון 113 לחוק העונשין.

עם זאת, לנוכח העובדה שהמערער ריצה מספר חודשי מאסר בעבודות שירות, וזאת מפאת תקלה של המערער שלא ביקשה במועד לעכב את ביצוע עבודות השירות; לאור סילוק מלוא החוב של המשיב לרשויות המס; בשל חלוף הזמן הרב מעת ביצוע העבירות (11 שנים); וכן על-רקע הכלל שלפיו ערכאת ערעור אינה ממצה את הדין עם הנאשמים - החלטנו להעמיד רכיב המאסר בפועל, על 10 חודשי מאסר בפועל, חלף ששה חודשים. מתקופת המאסר בפועל תנוכה תקופת עבודות השירות שריצה המשיב (לעניין ניכוי מאסר בעבודות שירות ממאסר בפועל, ראו: רע"פ 4944/05 קונסנטין נ' מדינת ישראל (6.7.05), ורע"פ 1658/14 פלוני נ' מדינת ישראל (24.11.14)).

הקנס בסך 20,000 ₪ ישולם ב-40 תשלומים חודשיים ורצופים של 500 ₪ כל אחד, החל מיום 10.7.19 ובכל 10 בחודשים שלאחר מכן. אם לא ישולם תשלום במועדו, תעמוד יתרת הקנס לפירעון מיידי.

ריצוי עבודות השירות יופסק היום; והמערער יתייצב לריצוי יתרת המאסר בפועל ביום 6.1.19 בשעה 09:30 בבית המעצר "ניצן" שבמתחם כלא "איילון".

המזכירות תשלח עותקים מפסק-הדין לב"כ הצדדים, לשירות המבחן, לשב"ס ולממונה על עבודות שירות (וכן תוודא טלפונית קבלתם).

ניתן היום, ה' בכסלו התשע"ט, 13 בנובמבר 2018, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

רבקה פרידמן-פלדמן, שופטת יורם נועם, סגן נשיא חיה זנדברג, שופטת